

ИВАН ДАВИДКОВ

ОЗАРЕНИЕ

Стихове

1970

БЪЛГАРСКИ ПИСАТЕЛ – СОФИЯ

МИГОВЕ

* * *

Ние сме несправедливи към хубавия миг –
оставяме го като салфетка на неприбраната маса.
А той е заплатен с нашата болка, с нашия вик,
с плача ни безгласен.

Тревогата носи ключа от нашата врата.
Боли ни рамото, което се мъчи да я залости.
Но разкъсали примките на сложността,
да научим сърцето си на мъдрост проста:

усмихни се на птицата,
на сълзата върху ресницата,
на трамвая, който крила от шлифери вее,
на ръката протегната, на топлинката от нея,
усмихни се на прегръдката – тоя плен подарен, –
усмихни се на цигарата в тракващата табакера.
И носи тая усмивка цял ден
като цвете върху ревера.

ТОПОЛОВА АЛЕЯ

Това е нашият квартал. Притихнал.

Свит под снеговете.

С деца, които се пързаят по тротоара заледен,
и със една тополова алея до шосето,
под чийто свод се връщам вечер уморен.

Познавам всичко тук. Минават през съня ми
последните трамваи. А когато вятър засвисти,
депото люшка лампите си у дома,
върху тавана тъмен,
и с тежките си електрични кабели скрипти.

Обичам старата тополова алея,
дори когато в клоните ѝ няма нито вятър,
нито птичи смях,
а само грейнали прозорци, дето телевизори синеят
като аквариуми – и безшумни сенки плават в тях.

И тоя градски кът аз нося във душата
с големите му листопади, с тънкия му скреж,
с дъжда, оставил подписа си златен
върху стъблата, с птичия летеж.

Когато от далечен път се върна,
тополите, очаквайки подарък,
радостно вървят край мен
и сутрин се изправят до прозореца –
по върховете им да зърна
сиянието на настъпващия ден.

И аз го виждам: нижат се трамваи,
лирите им драцят по небето.
Пейзажът е опушен и унил.
Но над снега една неразцъфтяла роза свети
като цигарата на ватман подранил.

ТРЕТА СМЯНА

Когато се завръща трета смяна,
мъчително разсъмва. В полусън
протягат се дърветата навън
и пукат ставите им. А Балкана
разпалва лунните си снегове –
дваж по-висок. И като низ вагони
под вятър, дето дим на гари гони,
пътуват в мрака сънни градове.

Юмрукът спи под тежката брада,
спи ватенката върху коленете.
Но виж: млекарницата долу свети
с бидони, посребрени от дъжда.
Към утрото се качват гласове.
И там, до ватмана, като зорница
изгрява мълком русичка главица
над хълмове от тъмни гърбове.

* * *

Може с десет ключа да затвориш
своя дом – не ще останеш сам.
Чуй: дъждът като патрул среднощен
преминава през света голям...

Даже в най-спокойната ти песен
е изрит окоп и гръм ечи.

Стронцията по листа бавно пада,
словото се гърчи и горчи.

* * *

Най-после няма ли да спре за час, за миг
това скриптене на трамваите, това свистене
на самолетите – и тоя вик
на вятъра в антените студени ?

Най-после няма ли да дойдеш с дъх на облаци и на звезди,
когато дреме стражата на дървесата,
със парашутите на твоите снежинки да ни обсади
огромният десант на тишината?

Да бъдат бели сънищата на земята и небето.
Нощта при ласката душите ни да отведе.
И само над стиха новороден да свети
бегонията зад отсрещното перде.

П О П Ъ Т Я

По пътя от Созопол за Велека
нощта ме даваше от фар на фар.
И тръгнал без посока и пътека,
аз търсех вик на птица – за другар.

Димяха виолетови таляни
по пясъка – от двете ми страни.
И като риби, в едра шепа сбрани,
сред залива се мяха вълни.

За никъде не бързах. Исках просто
да бъда сам честит като дете –
и тая нощ да бъдат мои гости
еднички облаците. Само те.

Да ме обземе нежността безкрайна
на бреговете. Да се преродя
в глас на весло, в непромълвена тайна,
в трептене на тръстика и звезда.

И легнах. Но под своето възглаве
видях, засветила като кама,
пак грижата, която бях оставил
и бях заключил вчера у дома.

Унасяше ме дрямка. Но отново
между преплетения буренак
една тревога като глас на сова
ме търсеше по тоя южен бряг.

Под фарове, под съсък на спирачки
се виеше асфалтовият път.
И недошъл до мене, с плахи крачки
изчезваше към дюните сънят.

Вие мислите, че нощем децата спят
до вашето рамо, до гумената играчка.
И не знаете, че когато звездната квачка
разрови сламата на Млечния път,
те смигват на вятъра – той като верен приятел
им отключва вратата. И хванати за неговата дреха,
те пътуват след падащите звезди,
след тяхното ехо
и като златен обръч търкалят луната.

11

ГОРЧИВ ЧАС

От фреската на пясъчния склон е изличена
вечерната въздишка на сеяча.
Със листопад изпълнил цялата вселена,
нараства, властва здрача.

Кълвачи търсят лятото под мъртвата кора
и под краката като шум на съчка глъхне песен птича.
През тая нощ езическа кому да доверя
греха и тайната си? Пред кого да коленича?
Когато никъде прозорец не блести.
Когато есента лежи върху браздите голи
и дървесата – най-човечните светци
са снели златните си ореоли...

СПОМЕН ЗА ЛОПУШАНСКИЯ МОНАСТИР

Дъхтеше на мокро дърво и на мърмол манастирът.
Изтритите стълби скриптяха, когато се качва
планинският вятър. Конете стояха на двора,
наметнати с чулове. Аз – блед и болен – лежах
в каруцата. Имаше болни деца и от други села,
докарани тук, при игумена, да им чете
за здраве. И с кашлица глуха очакваха те
да чуят камбаните и да засвети кубето.

А някой завика във здрача: „Пауни! Пауни!“

И аз ги видях как поемат през тревния двор,
разперили пъстри опашки, на изгрев подобни.
Прозорците светнаха, светнаха всички мъниста
по прашните конски юзди. И сълзите на мама
засветиха с някаква странна надежда и радост.

И аз се надигах на лакти да гледам, да гледам
как утрото утро настига, как гаснат за миг
зарите зад някой чемшир – и отново се сплитат
в една въртележка от багри, която ме грабва.

В душата ми пееше лятото. Аз оздравявах.

* * *

Скриптят колелата на мелници стари,
зърната се сипят едно по едно.
Априлската вечер и юлската заран
ще станат – умирайки – шепа брашно.

Така и годините – бавно и тежко –
въртят се над нашите дни и дела.
И стават на пепел надежди и грешки,
пътеки и мисли, слова и крила.

Но ти, който други богатства не дири,
от тяхната пепел чер хляб замеси
и дай го на облака, който сподиря
дъха ти. На птиците го поднеси.

Това е поезия. Трудна и свята.
Ти имаш безсъница. Вик. Свобода.
Там – някъде горе – те чака смъртта ти.
Но тя е разсъмване. Тя е звезда.

ВТОРОТО ПЪТУВАНЕ

ВТОРОТО ПЪТУВАНЕ

1.

И най-голямото пътуване завършва.
Оставяш куфарите в коридора
и снел обувките си прашни, сядаш
да отпочинеш.

Трябва много дни,
като дърво през листопад, душата ти да рони
дима на гарите, безсъниците, виковете
на продавачите, понесли дъх на стриди –
додето в теб остане само чувство
за далнина. И дъх на сол и вятър.

Тогава почва второто пътуване.

Не се нареждаш за билет. Не чакаш
пред митници. Не ти е нужен куфар.
Дори самообръсначка си не вземаш.
Пътуваш сам. Ако ти трябва близък –
от най-добрия спомен го извикваш.

Ти целия си порив и копнеж.
Ти си богат, неимоверно щедър.
Ти даваш на пристанищата слънце
и тишина. Моряшките момичета
обличаш във една усмивка нежна.

Ти имаш власт и сила на поет.

Вечеряш върху маси, на които
горят съзвездия от люспите на риби,
и пиеш есенно тръпчиво вино,
и спиш на мокри кейове, върху платна,
които за екватора си спомнят.

2.

Дори скованите от тежка болест
пътуват. Аз съм виждал домовете
на тия хора. Без да има вятър,
те целите трептят. Комините на покрива
се люшкат, като че вълни ги бият,
и тоя дим домашен ми ухае
на палуби и на пристанища.

Пътуват. Ветровете на безкрая
раздухват тая гаснеща искрица,
наречена живот.

И хората живеят,
спасени от голямата си жажда.

ПРИЗОРИ

На Симеон Султанов

Излязох призори да се разходя.

Пристанището беше заледено.
Опрели сиви гърбове ò кея,
стояха лодки със въжа от скреж.
И мостът беше скрежен, нереален.
По него можеше да мине само
едно желание – и нищо друго, –
защото щеше да го срине в миг.
Едно желание да се докоснеш
до туй, което утре ще оставиш
реално – тук, а нереално – ще го носиш
в сърцето си. И то ще те спасява
от делничната сивота.

Ти още спеше в стария хотел,
но вече чуваше зад прага стъпки:
отиваха си киевските сънища.

Да, аз ги срещнах въвн, при стъпалата,
отдръпнах се да минат – и поех
към твоята врата, за да ти дам
сияние на дървеса, със клони
от тишина, видение на лодки,
като листа, завени по брега...

Усмихвай се, приятелю! Денят
във чувство се превръща. Ние носим
едно вълшебство. И въжето скрежно
на другия етаж, където слагат
пране, сега светлее като стих.

РАЗСТРЕЛЯНИТЕ ПОЕТИ

Разстреляните поети... Те са писали малко.
Дъх не им е достигнал. Не са имали време.
Изгарял е пръстите им патрон, не писалка
и кон е потраквал до прага с напращено стреме.

Преди да допишат най-хубавата си балада,
те са тръгвали, повикани от почукване по стъклото –
и са падали на една явка или при една блокада
приклад им е разсичал челото.

Но неродените песни не в пръстта са оставали
при мъртвите сърца – а с ярост са я пробивали.
Слънчогледи са ставали, дъбове са ставали
или като метличина своята синя, тишина са разливали.

И е слизал вятър при тях – на бял камък да поседи
росата на техните думи в дланта си да сбира.
И тополите са стреляли към небето със звезди –
безсмъртието на певците да салютират.

* * *

*Птици от морето южно, спрете!
Туй е час на камъка, на самотата.
Пабло Неруда*

Знам: няма никога да видя Чили
и дрехите ми няма да сивеят
от сол на океани. Моят куфар
не ще стои на някой хлъзгав кей,
наметнат със палтото ми. Единствен
стихът на стария поет ще слиза
над нощната ми лампа като сняг,
довян от залива на Валпарайсо.

И аз по тоя сняг ще крача бавно
към тъмните пристанищни квартали,
към хляба и виното, във което
се блъскат сенките на нощни чайки.
Вулканите над мене ще стоят
подобно докери, които чакат
да дойдат корабите на звездите.

Рибарски стрехи ще ме приютяват
ведно със лятото, което си отива,
и над бедняшката софра ще плува
сребристо облаче от моя дъх...

САМОЛЕТ

Тоя гръм в безкрая ли отвежда?
Притегни колана. Погледни:
долу някакъв косач нарежда
откоси – реки и планини.

Долу мислят си за нас. Наверно
ние стигаме до тях сега
като звън на облаци вечерни,
като прах на чезнеща дъга.

Бездната наоколо се мята,
за крилете се държи, фучи.
Ветрове надничат през стъклата
и ни гледат с облачни очи.

Ние се преливаме в метала.
Ние губим своите черти.
Няма корен, няма клонка бяла
в тия полудели висоти.

Ние сме мъглявина, която
с грижи земни над света витай.

...Стюардеса крачи в небесата,
носи на звездите хляб и чай.

НА ЯНИС РИЦОС

Това е твоят остров със бодлива тел. Смалени
от зноя дървеса. Бараки голи.

Изсхва като змийска кожа
на чайките гласа.

Потта дими от ризите прострени
и камъните с черни устни молят
за капка влага пепелявите и вкоравени небеса.

Тук всяко камъче душата ти ранява остро.
Но виждаш с поглед, мътен от умора,
как мъченикът дава на земята красота:
за да не бъде пуст и грозен каменният остров,
като трева сребреят потните бради на тия хора,
които спят, натръшкани върху пръстта.

Вик за вечеря. И лъжицата по канчето затраква.
Не са ли изстрели това? Дали не бяга
из своя ад родината, с ръце от гвоздеи пробити?...
Над острова приижда мрака
и мината на пълнолунието ляга
под строфите и под скалите.

РИСУНКИ ОТ КОНЦЛАГЕРА „ТЕРЕЗИН“

Майките поемали сутрин със своите вещи.
Сбогом! Викът им висял по бодливата тел.
Подобно портала на гара
 бил входът с комина отсреща.
Но там не стрелочник стоял,
 а есесовец с черен шинел.

И потегляли те, в бял дим превърнати,
над телената мрежа – най-последно свободни!
Докосвали се до тополите,
 до жълтурчетата между тръните,
прекосявали хълмове и реки безбродни.

А децата им оставали в задушните бараки,
чакали ги да се върнат, да им донесат шоколад.
И стиснали моливче, рисували на коляното на мрака
върху лист – бял като прозорец към големия свят...

Децата обичат да рисуват жита – високи и гъсти, –
облаци и реки, сини като теменуга,
обичат да рисуват къщи и дървета,
с клони като разперени пръсти.
А тия малки затворници рисували само куфари.
Нищо друго.

Защото куфарите сънуват път.
И морз, който по слепоочието чука.
...Но перонът е пуст. Не идва влакът.
На куфарите седи нощта.
Една мокра крушка мъждука.
И обувки като заспали котета
под тъмните нарове чакат.

ПЕРУАНСКА МЕЛОДИЯ

Старинна песен те разлисти
като тропичен цвят в душата.
О глас – кънтеж на водопади
и вик на скърцащи врати!
Ти бе видение над хълми,
люлени от юзди и вятър,
но моя обич, моя болка
и моя ласка стана ти!

Перу – перо на южна птица,
над мислите ми полетяло,
и дъх на индианска жертва,
и залпове на син прибой.
Камшици пишат поведтта ти
по сбръчкано и тъмно тяло
и слънцето през твоите ниви
върви, разгърдено от зной.

Перу – едно печално утро
в сълзата на Сесар Вальехо
и бели кости по платата
като старинни писмена.
Минават конници, отдавна
превърнати на плач и ехо,
и дъждовете към седлата
пришиват люти стремена...

Ти ми даряваш светлината
на гневни южни океани,
ти правиш ме една далечна,
към теб запътена вълна.
И върховете ти се смеят
с коси от лава на вулкани.
И спят децата ти във люлки,
тъкани с лунна светлина.

НИЕ ЩЕ ДОЙДЕМ В СТАРИЯ ВИЛНЮС

Ние ще дойдем в стария Вилнюс. Там, там,
дето ехо от стъпки по сънищата подскача
и стои оня древен литовски храм
с покрив, пепеляв от мъха на здрача.

По старинен обичай, изкопан от древността заедно с янтара,
ние ще спрем под стъклописите – и като насъне
ще сложим две сребърни сърца до хилядите сърца на олтара –
тоя орган невидим, запял под дъха ни.

Нас са ни разделяли горчиви часове.
Нека нашите сърца заедно тук да останат,
да се докосват в мълчание като бели цветове,
като капки роса в една утрин ранна.

И когато по стъклата потече клеят
на есенния дъжд,
погалени от дъха на невидими уста,
нашите сребърни сърца ще запеят
в тая катедрала,
разлюляна от вихрушките на есента –

и тя ще тръгне през пясъците
да търси нас и нашия спомен,
но няма да намери – като бучка янтар –
вкаменения ни глас.

Ще ни скриват тревите на света огромен.
И сребърните сърца ще пеят и ще плачат за нас.

ПЛАЧ ЗА ЕРНЕСТО ГЕВАРА

Портретът му лежеше, паднал от една витрина,
и видях: на клепача му небето дъждовно блести,
както блестят плуговете на Боливия

и гилзите до изпуснатата карабина,
и скрежа по босите мулатски пети.

Боливия... Боли ли го още раната люта,
или той е спокоен и само земята я боли
там, дето майчин плач с мулешките кервани
се лута и го търси цяла нощ – докато се развидели.

Корените му стават стряха.

Над пушката плаче юмрукът...

Посивели плата, дайте му своята тишина,
за да чува как детските люлки, растейки, пукат,
как се мятат насън обгорените знамена.

Дайте му я и тук, дето лежи проснат и струи текат
по партизанската му баска и по тъмните клепачи,
дето – като стража – за последен път нощта
с дълги дъждовни щикове

край него крачи.

ШАПКИ ОТ КСАНТИ

В памет на Гинка Душкова.

Живееше стара женица. Бе наша съседка.
Шивачка на сватбени шапки. Живееше бедно.
И нейно богатство бе само една посивяла
картина с високо небе и цъфтящи маслини.
И нейно богатство бе само един непритихнал
копнеж по далечната Тракия, дето премина
по сенки на чайки и нейната младост далечна.
Тя имаше спомен от нея – писма и портрети
и шапка от Ксанти – с голяма сребриста дантела.
Тя имаше спомен във своята старост самотна –
една извехтяла и скърцаща шевна машина,
която довеждаше вкъщи коравия къшей,
картофите, боба и кичура прашни марули,
която довеждаше южния шум на морето
до двете пердета на нейната северна стая.

В неделя следобед тя идваше вкъщи на гости
със своята шапка от Ксанти, съвсем старомодна,
която я правеше мила и хубава. Дълго
седеше над чашка кафе, във което блестяха
очите ѝ. С унес на древна тракийска гадалка
тя гледеше черното дъно на бялата чаша
и винаги виждаше път. Но по него

не тръгна тя весела под беломорското слънце,
където маслините булчински рокли обличат
за среща с южняка. Където в казиното свирят
виенски забравени валсове. Тя отпътува,
без даже да вземе по-хубава дреха. По изгрев,
когато часовникът кукаше весело. Просто
въздъхна, отпусна ръка. Даже сбогом не каза.

Но вие недейте тъгува. За вашата сватба
атлазена шапка с дантела тя пак ще ушие.
С дантела едва доловима, която се спуска
подобно крайбрежната пяна на залива южен,
подобно листата на тия маслини край Ксанти,
които под своята сянка са скрили смеха ѝ.

Тя тихо се връща по стълбите. Ключът със мъка
намира ключалката. После пантофите бавно
отвеждат дъха ѝ при късния час полунощен,
при вечната мисъл, че чакате радост от нея.
И тя се усмихва. Конецът се вие, посветва
над пръстите сбръчкани – и в очилата подскача.
Сърцето притихва, замира. Но пак го събужда
с поскърцване леко безсънната шевна машина.

* * *

Спокойна светлина под небосвода мътен.
След дългата безсъница – една въздишка сладка.
Хотели – срещнати жени по пътя, –
благодарим за верността ви кратка.

При вас оставяме завзетите пространства.
Ала не знаем в тия часове,
че нашата душа към тях ще странства
под бавните елхови снегове,
че пак ще преминават нощни гари,
за миг дошли от неизвестността,
че мъка от постигнатото ще изгаря
душите ни – лишени от мечта.

Таксита. Ръкостискания. Думи,
обвити в пара и кънтеж: помни!
Град се отдръпва – хаотичен, шумен,
с размити, разлюлени светлини.

Хотел. И други сенки до пердето.
Снегът върви по моста заледен-
...И зад стъклото на вагона свети
загадката на идващия ден.

СТЪКЛОПИС

ВАРНИЦИ

Варниците светеха горе, на склона. Незрима
пътека отвеждаше там, сред разбити скали.
Когато припламнеше огънят, виждах, че има
волове разпрегнати, мост и до него – коли.

Тук денем бе сиво от прах и от вар натрошена.
Подскачаха буци, мъжете брояха пари,
а после на процепа сядаха, в длан посребрена
държаха цигара, която с лют пушек гори.

Но вечер, когато студеният дъжд заплющеше,
потичаха камъни с трясък, потичаше мрак
на тежки талази. И лудият вятър летеше,
отмил от полята на Тракия сетния зрак.

Клисурата тъмна се мятеше, сякаш се срива
край влака – и релсите стенеха от самота.
А горе варниците светеха. И мълчаливо,
подобни на сажди, се мяркаха хора в нощта.

С припламнала съчка, която в дланта им трепери,
прикътали пламъка до ямурлук и до гръд,
те палеха мълком опушени селски фенери
и слизаха в мрака – на Тракия лъч да дадат.

П О Р Е Ч И Е

Не трябваше да си отиваме. Ти беше прав.
Аз видях вечерта да мие лицето си на водопада.
Това поречие с пясък сух и лилав
своя зальк и своята постеля ни даде.

Даде ни дим от катунарско огнище,
с лескови обелки край него, с детски следи –
един дом отпътувал, от който не е останало нищо
освен картофи разпукнати, които светят като звезди.

Но тоя дом отпътувал беше оставил при нас
нощ любовна, като въглен в пясъка зарита,
и глас на каруца – кукувичи глас, –
който се качва по хълмите за безкрая да ги пита.

Те какво му отговориха? Не чух – ехото откънтя.
Над нас се спускаше като сянка на птица
една поезия първична, която можеше да се купи от нощта
с въглен засветил вместо със жълтица.

Нощта спеше като циганка, облегната на моето рамо,
по шала ѝ светеха капки роса
и когато те паднаха на дланта ми,
чух на утринни птици гласа.

К Р Ъ Ч М А Д О П Р И С Т А Н И Щ Е Т О

Масите се люлееха над едрите колене.
Полумракът размазваше в ъгъла пълните стакани.
Един стар каруцар разпрегна своите коне
и сложи наръч лунна светлина,
защото нямаше с какво друго да ги нахрани.

Седна самичък на крайната маса.
Без да вдигне очи,
потъна в дълбоката чаша
и като камък на дъното звънна.
И разбуди момчето си, отдавна заспало
под водораслите. И чу да звучи
шумоленето на обувките му по уличката стръмна.

След него привечер като сянка бащината усмивка
бе вървяла.

Кой ще го върне на изпраната блуза,
на паничката супа, засветила в летния здрач?
Морето крачеше към стареца. Късаше ризата си бяла.
И чашите се люлееха от неговия плач.

* * *

Димят горчивите огнища на листата из града.
Студено е. С какво да те наметна?
С най-пъстрия ти шал, изплетен от капчуци летни?
Или със звън на чезнещи стада?

Кервани от звезди в небето нощните ни мисли возят.
но ние си оставаме сред хоризонта тесен
и чучулигите кълват по коловоза
последната си песен.

П Л А Д Н Е

Легнали възник, помръдват баири заспали.
Сухи глухарчета бавно димят над пръстта.
Сянка от облак и сянка от песен едва ли
ще те сподире из тия незначайни места.

Тлее тютюн по била и по урви бездънни.
Тлеят десници под бялата пладнешка жар.
Хлябът върви пред дъха и пред мислите сънни –
стар като времето. Като баирите стар.

В юлския пламък сивее одеждата ярка.
Низите ронят изпрашен, трошлив кехлибар.
Мулета чезнат в дерето. Отново се мяркат,
взели билата
на своя поскърцаващ самар.

ДЕЛНИК

В депото цяла нощ се лутат гласове.
Скриптят спирачки.
Капе пушек на фенери.
И дълги часове
пазачът с бавни крачки
своето безсъние се мъчи да измери.

Но вече над тополите
прозира ясен небосклон.
Наднична утрото в заспалата ключалка.
На близкия балкон
като будилник се обажда нечия тупалка.

И грижата облича своя вехт балтон.

ПЕЙЗАЖ В СИВО

Като слънце залязващо – едничък червен
в сивата вечер – трамваят зад голи дървета дотлява.
С нощната смяна се среща уморения ден
на портала скрипящ, казва: „Здрасти!“ — и си отминава.

Подранила мъгла алеи и улици скрива,
листата ги постилат с трошлива тишина
и прашните къщи подлагат гърбовете си сиви
под уличните лампи – душеве от светлина.

РИБАРСКИТЕ ОСТРОВИ

Рибарски острови, от вас ли
дойде нощта?

Мъгла роси.

Чернеят мокри водорасли
подобно сплътени коси.

И мачтите тревожно съскат.

Мъжете спят ли или не?

В съня им лодки ли се блъскат
като подплашени коне?.

Тук няма ласкав миг.

Бащите

в подводните скали лежат,
но с тежката си котва дните
тук синовете им държат.

И те по стихнала поляна
не могат кротко да вървят,
скалите, цъфнали от пяна,
с друг цвят не могат да сменят.
Сънят им е спокоен само,
когато тегнат мрачини
и островите с мокро рамо
секат високите вълни,
когато вихри завилнели
люлеят фара като стрък
и залива в нощта се цели
с огромния си черен лък.

ОЗАРЕНИЕ

Аз посях в браздите жито, а поникна чучулига,
после втора, после трета... И с невидими стебла
моят посев се люлее и до слънцето достига,
посребрен от снеговете на планинските била.

Юли с макове ми свети. Пукат се от зной браздите.
Под узрелите череши сяда жътвеният час.
Взех си сѐрп – дѣга от бѣрзей, край рацитите извита –
и като жѣтвар небесен през полето трѣгвам аз.

ДОМ

Когато заковат и последната греда
и слязат зидарите, високо в небето
на възже, разлюляно над пътища и гнезда,
дар за майстора – бяла риза ще засвети.

А той ще поседне на двора, ще запуши цигара,
добра дума на стопаните ще рече
и ще гледа как вятъра, дошъл от клисурата стара,
неговата риза се мъчи да облече,
как слиза по стълбата пременен,
как се втурва към върховете
и дългата ивица на догарящия ден
трепти по ръкавите му развети...

Тоя вятър ще иде накрай света,
с пяна на океани лицето си ще мие,
ще тръска палмовите листа
и ще пада оранжев дъжд от папагали,
 какъвто не сме и сънували ние.

Ще върви по съзвездия, по облаци ще мине,
за да се върне назад —
и призори ще седне на прага да си почине,
в дома ни довел огромния свят.

Майсторът ще го срещне с усмивка мълчалива,
ще вземе от дланта му небесно въгленче —
огнището да запламти.

Ние ще спим. Реката ще се извива
и като буков листец съня ни из вировете ще върти.

ПРИВЕЧЕР, НА ЕДНА АЕРОГАРА

На Рафаел Михайлов

Привечер, на една аерогара.
Две чаши кафе. И през стъклата –
крила – облепени от мраз и от вятър,
и лъснали от поледица автобуси и хангари.

Всички отпътуваха. Денят – заедно с тях.
Видях: на куфара му слънцето като червен етикет се смалява.
И дошъл от висините, при нас се приземява
гласът на диспечера – сух като снежен прах.

Ние го слушахме някога трима. В един такъв мраз,
с лица, по които слизат сенки на самолети.
Приятелят седеше замислен,
гледаше как пълнолунието на кафето свети
и часовникът просва мъртъв среднощния час...

Той не ни остави адреса си. Излетя на ранина
с износен шлифер, с карирана риза,
вместо с букет с връзка четки, по които лепне фирниза,
и под мишницата с няколко недовършени платна.

Ние трябва да тръгнем, да открием неговата следа.
Ще го търсим по чакални и митници, край мостове,
ще горим от безсъние, за да го видим отново
разпънал триножника си на някой облак или звезда.

И ако самолетът даде своите скъсани вени
да станат флейти на вятъра – и забие перките си в небитието,
и ако дъхът на океаните и на небето
ни развее из огромната вселена –

в такава привечер ще си спомни някой за нас
над чаша кафе, на една аерогара,
и радиото ще свири песничка стара,
и по пистата гола ще се хлъзга диспечерският глас.

МАЛКАТА РАДОСТ

МАЛКАТА РАДОСТ

Мълком попила в тревите
като дъждовна вода,
малката радост отлита,
в нас не оставя следа.

Нас ни увличат големи
мисли –
изгрев до мрак, –
ние желаем да вземем
много –
и жадни сме пак.

Но със резеца си хладен
времето бавно руши
тия ръждиви грамади
в нашите алчни души.

И сред въртоп от площади
вечер, в най-тъжния час,
търсиме малката радост,
неоценена от нас...

И току виж, че останал
под пепелта на сънят
огънят, пален по заник
нейде до глух кръстопът.

И ни докосват къдрици
с дъх на планинска смола,
и ни люлеят зеници,
пълни със снежни била.

Бяха. Изтляха. Отколе.
Но със въздишка и вик
ние самотни се молим
на отлетелия миг.

И далнината го връща
с плаха, негаснеща жар –
дар за студената къща
и за сърцата ни – дар.

ПЕПЕЛ И СЕНКИ НА ПЛАНИНИ

Сбогом...

Скорецът забива дълбоко в небето
черния гвоздей на своята лятна печал.
Идва нощта. И мъчително ласкаво свети
твоего рамо под сивия есенен шал.

Всичко отмина. Затичай се. Спри го... Отмина.
Думите гаснат по нашите бели стени.
Пепел на бавни огнища в душата ми стине,
пълнят очите ти сенките на планини.

Дай ми ръката си. Нека в дланта ти остане
полет на чезнещо ято, на летни звезди.
Обич – така ли се казваше твоята рана?
Благослови я и с нея честита бъди!

Сбогом...

Нощта е безкрайна, смълчана, сребриста,
от шум на криле и от сън на деца.
Гледай алеята... Листи тополови. Листи...
Ние вървим край отронени златни сърца.

Д И М

Над Смолянските езера лежеше
прозрачен лед с фазанови следи
и гъсто мержелеене на риби
там, някъде на дъното. А горе,
в клисурата, кънтеше южен вятър,
понесъл перушина на орли,
размятал пелени каракачански
и преспи.

Аз закрачих сред ели,
които пеят и се свеждат ниско
над валозите, за да се измият
със синята вода на минзухарите.
И аз със нея се измих – потънах
във тия сини вирове от звън
на роженски пчели и на стада –
звън, цяла зима бил иглици скреж
и възкресен сега от развигора.

И после вдигнах поглед: всичко беше
сребристосиньо – склоновете, пътя,
по който ти се спускаше към мен
с развяна рокля и ръце сребристи,
протегнати да ме прегърнат.

Затичах се –

а то било димът на огън,
запалин от овчари.

И поседнах да се сгрея.

* * *

Аз бях ти обещал най-тих вечерен час,
аз бях ти обещал най-ласкав вятър.
А облаци се спуснаха над нас
и гръмотевица разцепи тишината
като ударен ствол. Изчезна Ком,
ведно с ека в клисурата огромна
и залезът угасна мълчешком
по мрамора в отсрещната каменоломна.

Последният каменоделец си отмина,
зацапал бос по глинения път,
и бързи капки – като балерини
из вировете почнаха на пръсти да кръжат.
Ти се усмихна. Зимната ръжда,
отмита от душата, слизаше по облачните дири
и пееха, попили във дъжда,
звънарни на далечни манастири.

* * *

Крайбрежие с голи дървета и кейове сиви,
дъжда ти противен и бавен кога ли ще спре?
Мъгливият залив прилича на хлъзгава нива,
където ноември със впряг от вихрушки оре.

Мълчат ресторанти – безлюдни, с разкрехнати двери,
завесите скрежно блестят в ноемврийския хлад
и вятърът ходи сред масите, за да намери
едничък човек. И самотно поглежда назад.

Да седнем със него. Луната, която бледнее
зад облака, тихо под клоните ще приближи.
Тя в нашите чаши горчиво вино ще налее
и в него, замаян, крайбрежният парк ще кръжи.

Ще минат рибари – видения в нощната влага –
с палта, заскриптели от сол, ще поемат на път.
И сенките своите черни ръце ще протягат
и ще благославят на празните мрежи сънят.

Не гледай в безкрая. Там мачти измислени плуват.
Спаси ме със плахата лодка на своята длан.
Среднощ ли е вече? Два листа в небето танцуват.
Това е прощалният – нашият – есенен танц.

ПЕСЕН ЗА ФЛЕЙТА

Вечерната песен е тиха и бавна.
Тя извира от синия сън на леса.
Кога си я слушал?

Отдавна, отдавна.
Пееше я след стъпките ти падащата роса.
Пееше я планината, огледана в очите
на ония, които отдавна не са на света,
и отнасяха лика им реките
към вировете на забравата и на смъртта...

По дъното на нощта минават фарове –
светещи риби –
и мракът шуми като пяна след тях.
Вечерната песен прозорците шиба –
закрий зад завесите своя смях.

Но мислите ти раснат като зимни дървета –
оголели: без гнезда, без ек.
И свети, безкрайно далеко свети
фенер
на отминал човек.

Ч А Ш К А Ч А Й

Чашка чай. И нещо за закуска.
Тънка пара скрива твоя лик
и подобно водолаз се спуска
бучка захар –
и изчезва в миг.

Няма вестниците да похвана,
дето ме обсаждат отстрани.
Нека там до утре да останат
злите и добрите новини.

Радиото за какво говори –
от капчука нощен научи...

Нищо ново – просто дъжд на двора
и над мене – твоите очи.

ОГЛЕДАЛО

Огледалото е бездна, дето
мълком образите ни потъват,
без да чуем звук и без да видим
пръстени на бягащи вълни.
Там, на дъното, е утаена
цялата душа на тия къщи,
дето сме родени, дето нявга
други са живели преди нас.

И да викаме, и да се молим,
те отново няма да изплуват
из безмълвната му дълбина.
И пропукано от наши бръчки,
сребърно като мъгливо утро,
огледалото ще си мълчи.

В Ъ З Р А С Т

Добър вечер, приятели... Премина ли грипата?
Слава богу доплувахме до пролетта.
Паркът, до вчера изкалян и дрипав,
вече свети със своите първи листа.

Пак ще идваме привечер в кварталните градинки,
дървета и фонтани ще се люлеят край нас,
а ние ще разлистваме на внучетата книжки с картинки
и ще си говорим за церове и за ишиас.

Ще стават сини душите ни в здрача.
Бастунчета ще ни водят да спим, да ядем
и когато донесе пенсията ни раздавача,
по двайсет стотинки за почерпка ще му дадем.

А другите ще спестяваме за нещо много важно.
Но дали ще можем да купим някъде по света
един звън телефонен, един тротоар влажен
с потракване на токчета, които търсят нашата врата,

едно тръпнещо рамо под одеяло, взето назаем,
един нежен, попил в летежа на птиците глас.
Или всичко спестено на забравата ще завещаем,
за да ни отмине, за да бъде милостива към нас?

ОЧИТЕ МИ СА ПЪЛНИ
С ДАЛНИНИ

Не ме търсете. Аз съм отпътувал отдавна. И писмата ви едва ли ще ме намерят. Кремъчни клисури след мен вървят със своя дрян разцъфнал. Каменоломни ми даряват мрамор, на който да поседна. Там, отсреща, в бараки ламаринени, червени от дъждовете, чувам как се гони ек на длета. И камъкът протяга ръце и устни, за да се порадва след милион години на небето и на ливадите. Аз слушам мълком гласа на тайнството – и си отивам като откъртен камък по наклона.

Какво спечелих аз през тия дни?
Прах по обувките – една поема
от глина и от облаци. Един изпръхнал къшей,
свидетел на безсънните ми нощи.
И лудото възкръсване на мрамора
и на душата ми
под острите длета.

Тояжката със пътя разговаря.
Очите ми са пълни с далнини.

С Ъ Д Ъ Р Ж А Н И Е

М И Г О В Е

- ...Ние сме несправедливи / 3
- Тополова алея / 4
- Трета смяна / 6
- ...Може с десет ключа да затвориш да затвориш / 7
- ... Най-после няма ли да спре / 8
- По пътя / 9
- Вие мислите, че нощем децата спят / 11
- Горчив час / 12
- Спомен за Лопушанския манастир / 13
- ...Скриптят колелата на мелници стари / 14

В Т О Р О Т О П Ъ Т У В А Н Е

- Второто пътуване / 16
- Призори / 19
- Разстреляните поети / 21
- ...Знам: няма никога / 22
- Самолет / 23
- На Янис Рицос / 25
- Рисунки от концлагера „Терезин“ / 26
- Перуанска мелодия / 28
- Ние ще дойдем в стария Вилнюс / 30
- Плач за Ернесто Гевара / 32
- Шапка от Ксанти / 33
- ...Спокойна светлина / 35

СТЪКЛОПИС

Варници / 37
Поречие / 38
Кръчма до пристанището / 39
...Димят горчивите огнища / 40
Пладне / 41
Делник / 42
Пейзаж в сиво / 43
Рибарските острови / 44
Озарение / 46
Дом / 47
Привечер, на една аерогара / 49

МАЛКАТА РАДОСТ

Малката радост / 52
Пепел и сенки на планини / 54
Дим / 55
...Аз бях ти обещал / 57
...Крайбрежие с голи дървета / 58
Песен за флейта / 59
Чашка чай / 60
Огледало / 61
Възраст / 62
Очите ми са пълни с далнини / 63

Р

Редактор Симеон Султанов; на обложката – репродукция от картина на Иван Давидков; оформление Иван Кьосев; худ. редактор Елена Маринчева; техн. редактор Лиляна Диева; коректор Мария Кондова

Формат 32/84/108; тираж 2100 екз.; печатни коли 4,50; издателски коли 3,42; л.г. VI/ 33; изд. № 2903; поръчка № 16/1970 г. на изд. «Български писател»; дадена за набор на 4. XI. 1969 г.; излиза от печат на 28. 11. 1970 г.;
цена 0,82 лв.

ДПК „Димитър Благоев“